

Prawo Cytatu- Jak prawidłowo wykorzystywać dzieła innych twórców ?

Czym jest prawo cytatu ?

Cytowanie jest odwiecznym sposobem człowieka na korzystanie z fragmentów cudzych utworów i pracy. Literatura zna przypadki cytatu już w XVI wieku, a w plastyce stosowano go już w średniowieczu. Również dzisiaj Prawo cytatu jest niezwykle popularne, przywoływane przez wielu twórców, studentów i artystów. Zezwala ono na wykorzystanie niewielkich fragmentów cudzej twórczości we własnych utworach bez uzyskania zgody autora. Z kolei Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych precyzuje, iż wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnione utwory plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym celami cytatu, takimi jak wyjaśnianie, polemika, analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie lub prawami gatunku twórczości(art.29). A więc możemy swobodnie inkorporować fragmenty utworów pod warunkiem spełniania ustawowych przesłanek, a podstawowym czynnikiem decydującym o działaniu w ramach tego prawa jest właśnie cel jego wykorzystania.

Intencje wykorzystania

Prawo cytatu dla celów wyjaśnienia przychodzi z pomocą wtedy, gdy cytat jest niezbędny dla zrozumienia danego zagadnienia lub problemu. Gdy chcemy dokonać analizy krytycznej utworu to przecież nie powiedzie się ona bez podania konkretnych jego fragmentów. Tu również pomaga nam Prawo cytatu. Nauczanie także jest przyczyną, która pozwala na stosowanie tego rodzaju prawa.

Nikt z nas nie wyobraża sobie przecież podręcznika do języka polskiego, w którym wszystkie wiersze czy teksty byłyby dziełem wyłącznie autorów tego podręcznika.

Prawo cytatu - to nie tylko słowa

W dzisiejszych czasach bardzo dużo twórców muzyki (w szczególności techna i hip - hopu) korzysta z samplingu. Metoda ta polega na użyciu fragmentów z innych utworów (zwanymi samplami) jako elementów swojego nowego utworu. Użycie fragmentu z cudzego utworu wymaga zazwyczaj zgody twórcy utworu. W przeciwnym wypadku możemy zostać posądzeni o naruszenie praw autorskich. Inaczej jest, gdy sampel jest tak bardzo zmodyfikowany, że nie da się go rozpoznać. W takiej sytuacji nie da się stwierdzić z jakiego utworu on pochodzi. Natomiast gdy chcemy wykorzystać niemodyfikowany sampel z pomocą może nam przyjść prawo cytatu. Aby z niego skorzystać muszą być spełnione specjalne warunki. Cytat powinien mieć charakter dodatkowy, a nie stanowić fundamentu naszego utworu. Ponadto powinien być krótki i rozpoznawalny, gdyż zazwyczaj nie ma możliwości by podać autora cytatu.

Afera na YouTube

Pewien polski youtuber Paweł Opydo prowadzi serie pt. "ZŁE PIOSENKI". Wyśmiewa w niej muzykę i teledyski znanych utworów, pokazując ich fragmenty i komentując je. Wydawca Universal Music Polska zarzucił mu naruszenie praw autorskich i zażądał od niego zatrzymania pieniędzy uzyskanych z reklam z konkretnych filmów. Pan Opydo broni się jednak, powołując się na prawo cytatu.

Źródło: www.youtube.com

Przemawia za tym to, że jego filmiki mają charakter satyryczny i dokonuje on w pewien sposób krytyki tych utworów. Dodatkowo spełnia też wymogi związane z podawaniem autorów i nazw piosenek. W odpowiedzi na jego wypowiedź Universal stwierdza, że nie jest to cytata, a jego filmy stanowią opracowanie utworu. No i teraz która strona konfliktu ma rację? Z jednej strony można doczepić się do tego, że Opydo udziela mało komentarzy w

stosunku do długości fragmentów utworu. Z drugiej strony większy wkład poświęcony jest w zmontowanie filmu tak, aby był humorystyczny. Youtuber może więc powołać się na tzw. prawa gatunku twórczości, które dotyczą między innymi karykatury i parodii (art. 29(1)). Trudno rozstrzygnąć, która ze stron ma rację.

Źródła:

<https://lookkreatywni.pl/baza-wiedzy/co-to-jest-prawo-cytatu/e>

<https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1127356,opydo-kontra-uniwersal-cytat-czy-naruszenie-praw-autorskich.html>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Prawo_cytatu

<https://muzykaiprawo.pl/sampling/>

<https://bezpawnik.pl/pawel-opydo-kontra-universal/>

<https://prawokultury.pl/kurs/prawo-cytatu>